

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

12 DÉCEMBRE 1950.

PROPOSITION DE LOI

relative aux ventes à crédit
et aux locations-ventes de biens meubles corporels
aux particuliers non marchands.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Les dispositions légales régissant la vente traduisent le désir du législateur de favoriser, ou tout au moins de faciliter, la vente à crédit, et ce désir fut, dans une certaine mesure, à l'origine des garanties inscrites dans la loi en faveur du vendeur en cas de non-paiement, à savoir, en ce qui concerne la vente d'effets mobiliers avec terme pour le paiement, l'exception d'exécution (C. C. art. 1613), le privilège sur le prix (loi du 16 décembre 1851, art. 20, 5°), et enfin le droit de résolution entre parties (C. C. 1184 et 1654).

Le développement acquis par le volume des ventes à crédit et les risques inhérents à ces ventes ont incité les vendeurs à renforcer ces garanties et à recourir à cet effet, soit séparément soit concurremment, à diverses mesures dont les principales sont l'introduction de la clause de réserve de propriété, la cession et la délégation des salaires, commissions et sommes pouvant revenir à l'acheteur, la cession des droits, actions et privilèges des vendeurs à des tiers à l'exclusion des obligations du vendeur relatives notamment aux vices cachés des objets et à la qualité loyale et marchande des marchandises et, en outre, dans de nombreux cas, l'augmentation excessive des prix de vente et des frais et intérêts de crédit.

Lorsque l'acheteur peut examiner, sans la moindre contrainte et avec toute la réflexion souhaitable, l'opportunité et les conditions de l'achat d'objets qui lui sont nécessaires ou utiles mais dont le paiement intégral et sur l'heure dépasse ses moyens d'achats immédiats, la vente à crédit est un bienfait pour l'acheteur comme pour le vendeur.

Depuis que la vente à crédit s'est étendue à presque tous les biens meubles, depuis les appareils électriques ménagers jusqu'aux automobiles, en passant par les objets d'ameublement, les fourrures, les vêtements divers ou les

12 DECEMBER 1950.

WETSVORSTEL

betreffende de verkoop op afbetaling en
de huurkoop van lichamelijke roerende goederen
aan particulieren die geen handel drijven.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Uit de wettelijke bepalingen op de verkoop blijkt het verlangen van de wetgever om de verkoop op afbetaling te begunstigen of, ten minste, te vergemakkelijken, en dit verlangen was tot op zekere hoogte de aanleiding van de in de wet opgenomen waarborgen ten voordele van de verkoper in geval van niet-betaling, namelijk, in verband met de verkoop van roerende voorwerpen met termijn voor de betaling, de exceptie van uitvoering (B. W. art. 1613), het voorrecht op de prijs (wet van 16 December 1851, art. 20, 5°) en, ten slotte, het recht van ontbinding tussen partijen (B. W. 1184 en 1654).

De omvang van de verkoop op afbetaling en de risico's die aan die verkoop verbonden zijn hebben de verkopers er toe aangezet, hetzij afzonderlijk, hetzij gezamenlijk, hun toevlucht te nemen tot zekere maatregelen waarvan de voornaamste zijn: de invoering van het beding van voorbehoud van eigendom, de afstand en de overdracht van de lonen, commissielonen en geldsommen die aan de verkoper kunnen toekomen, de afstand van de rechten, vorderingen en voorrechten van de verkopers aan derden, uitgezonderd de verplichtingen van de verkoper, o. m. in verband met de verborgen gebreken van de voorwerpen, met de deugdelijkheid van de handelswaar en, bovendien, in vele gevallen, met de buitensporige verhoging van de verkoopprijzen en van de kredietkosten en -interesten.

Wanneer de koper, zonder enige dwang en met het nodige overleg, de wenselijkheid en de voorwaarden kan nagaan, van de aankoop van voorwerpen die hem nodig of nuttig zijn, waarvan echter de algehele en onmiddellijke betaling zijn dadelijk beschikbare geldmiddelen overschrijdt, is de verkoop op afbetaling een weldaad, zowel voor de koper als voor de verkoper.

Sedert de verkoop op afbetaling uitgebreid werd tot vrijwel alle roerende goederen, van de electrische huishoudtoestellen tot de auto's, langs het huisraad, de bontwaren, de kledingstukken of de radiotoestellen om, werden

postes de T. S. F., les entreprises de vente et de financement se sont organisées en faisant appel à de vastes réseaux de vendeurs et de démarcheurs qui vont solliciter l'acheteur jusque chez lui et dont les activités créent des problèmes économiques, sociaux et juridiques que le législateur ne peut pas négliger plus longtemps.

Si, à ce jour, les abus ne sont peut-être pas extrêmement nombreux on peut néanmoins craindre de se trouver un jour devant une crise grave du marché de la vente à crédit qui, de 200 millions par an environ avant la guerre de 1940-1945, a dépassé actuellement un volume d'affaires de cinq milliards selon des évaluations prudentes.

C'est aux fins de prévenir, d'une part, les abus éventuels en accordant un minimum de protection aux acheteurs à crédit qui, tous, appartiennent aux classes laborieuses dans l'acception large du terme et de donner, d'autre part, à l'Etat le moyen d'exercer, par la voie simple, pratique et rapide d'arrêtés royaux relatifs aux valeurs maxima, aux taux des frais et intérêts et aux montants des acomptes, une action tutélaire en vue de l'expansion ou de la compression, selon la conjoncture économique, de ce vaste marché intérieur, que nous avons l'honneur de déposer sur le bureau de la Chambre la présente proposition de loi relative aux ventes à crédit et aux locations-ventes de biens meubles corporels aux particuliers non marchands.

Les dispositions que nous préconisons ne visent que les achats conclus par des personnes ne faisant pas, à cette occasion, un acte de commerce c'est-à-dire qu'elles ne s'appliquent en aucun cas à des achats faits en vue de revente ou de transformation industrielle ou artisanale ou pour les besoins d'entreprises commerciales.

Nous avons d'autre part jumelé aux contrats de vente à crédit les contrats de location-vente pour cette raison qu'il importe d'empêcher qu'on puisse éluder les mesures de protection et de réglementation économiques proposées en substituant aux contrats de vente des contrats de location aboutissant, soit automatiquement soit pour l'effet de la levée d'une option, à des ventes à tempérament.

Quant au caractère d'ordre public que nous proposons d'attacher à ces dispositions, nous pensons qu'il s'impose sous peine de les voir rendre inopérantes par des clauses dérogatoires qui, en cette matière, ne doivent plus être tolérées comme étant, presque toujours, arrachées à l'expérience et à la faiblesse des contractants.

de verkoops- en financieringsondernemingen ingericht met behulp van brede netten van verkopers en vertegenwoordigers die de koper ten huize gaan vinden, en wier optreden economische, maatschappelijke en juridische vraagstukken doet oprijzen, die de wetgever niet langer mag verwaarlozen.

Zijn tot nu toe de misbruiken wellicht niet zeer talrijk, zo mag men toch vrezen, dat men eens vóór een erge crisis van de markt van de verkoop op afbetaling zou komen te staan, want die markt, die vóór de oorlog 1940-1945 een jaarlijkse omvang van ongeveer 200 miljoen bereikte, heeft thans, volgens voorzichtige ramingen, vijf milliard overschreden.

Enerzijds, om de gebeurlijke misbruiken te voorkomen, door een minimum bescherming te verlenen aan de kopers de ruime betekenis van het woord; anderzijds, om de Staat te wapenen met een middel om deze grote inlandse markt uitbreiding te geven of te ontnemen naargelang van de economische toestand, langs de eenvoudige, praktische en vlugge weg om van Koninklijke besluiten betreffende de maximumwaarden, het bedrag van onkosten en interesten en het bedrag van de voorschotten, hebben wij de eer bij de Kamer dit wetsvoorstel in te dienen, betreffende de verkoop op afbetaling en de huurkoop van lichamelijke roerende goederen aan particulieren die geen handel drijven.

De bepalingen welke wij voorstellen slaan alleen op de aankopen gedaan door personen welke aldus geen daad van koophandel verrichten, met andere woorden, zij zijn in geen geval toepasselijk op aankopen gedaan met het oog op wederverkoop of industriële of ambachtelijke bewerking, of voor de behoeften van handelsondernemingen.

Wij hebben anderzijds de overeenkomsten in zake huurkoop gevoegd bij de overeenkomsten betreffende aankoop op afbetaling, omdat moet worden belet dat men de voorgestelde beschermings- en reglementeringsmaatregelen zou kunnen ontduiken, door in de plaats van verkoopovereenkomsten huurovereenkomsten te stellen die, hetzij automatisch, hetzij door het uitoefenen van een optie, op verkopen op afbetaling zouden neerkomen.

Wat het karakter van dwingend recht betreft, dat wij voorstellen aan die bepalingen te hechten, zijn wij de mening toegedaan, dat dit karakter nodig is, anders zouden zij krachteloos worden door afwijkingsbedingen die als dusdanig niet meer mogen worden geduld, daar zij haast altijd worden afgeperst van kopers zonder ervaring of die niet kunnen weerstaan aan de verleiding.

Ernest DEMUYTER.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Les dispositions de la présente loi s'appliquent aux contrats de vente à crédit et de location-vente de tous biens meubles corporels lorsque l'achat ou la location-achat ne constituent pas un acte de commerce dans le chef de l'acheteur ou du preneur et lorsqu'il s'agit de choses n'excédant pas la somme ou valeur de cinquante mille francs, sauf majoration ou minoration de ce montant par arrêté royal.

Art. 2.

Il doit être passé acte sous signature privée de toutes conventions relatives aux ventes à crédit et aux locations-ventes régies par la présente loi quelle que soit la somme ou valeur y stipulées.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel

De bepalingen van deze wet zijn toepasselijk op de overeenkomsten betreffende de verkoop op afbetaling en huurkoop van alle lichamelijke roerende goederen, wanneer de koop of de huurkoop bij de koper of de huurder geen daad van koophandel uitmaakt, en wanneer het zaken geldt waarvan het bedrag of de waarde vijftig duizend frank niet te boven gaat, behoudens verhoging of vermindering van dit bedrag bij Koninklijk besluit.

Art. 2.

Elke overeenkomst betreffende verkoop op afbetaling en huurkoop die onder de toepassing van deze wet vallen, welke ook de er in vermelde som of waarde zij, moet worden verleden bij onderhandse akte.

Le preneur doit être mis, sans frais, en possession d'un original de la convention au plus tard le jour de la livraison de la chose qui en est l'objet.

Art. 3.

Aucune somme ne peut être perçue ni stipulée à titre d'acompte ou à titre d'arrhes ou à aucun autre titre avant la conclusion de la convention de vente à crédit ou de location-vente.

La transgression de cette défense est punie d'une amende de 26 francs à trois mille francs.

Art. 4.

Les actes qui contiennent la convention de vente à crédit ou de location-vente doivent énoncer explicitement les indications suivantes :

- a) la description exacte de la chose vendue ou baillée;
- b) la désignation exacte de la quantité;
- c) l'indication exacte de la qualité et la durée de la garantie qui ne peut pas être inférieure à un mois depuis la livraison;

d) le prix unitaire et le prix total au grand comptant;

e) la majoration de prix appliquée pour tous frais de crédit, de financement ou de location y compris tous frais accessoires ou indemnités généralement quelconques, cette majoration devant être exprimée à la fois en un pourcentage unique et global et en sa valeur absolue;

f) le prix de vente à crédit ou le prix total de location résultant de l'application de la majoration prévue à l'alinéa e);

g) le montant de l'acompte en cas de contrat de vente ou celui de la garantie en cas de location-vente, montant qui doit être de 10 % au moins du prix au comptant de la chose vendue ou baillée sauf majoration ou minoration de ce montant par voie d'arrêté royal pour tous les objets ou marchandises ou pour certaines catégories seulement.

h) le nombre, le montant et les dates d'échéance des paiements mensuels stipulés;

i) le lieu des paiements;

j) la clause éventuelle de réserve de propriété dont le libellé doit être souligné dans son texte;

k) les clauses éventuelles de cession ou de délégation de rémunérations ou de toutes sommes généralement quelconques, ces clauses devant être écrites en entier de la main de ceux qui les souscrivent;

l) si le financement comporte l'acceptation de traites, leur nombre, leurs montants et leurs dates d'échéance;

m) la mention du fait que la convention est régie obligatoirement par les dispositions de la présente loi;

Art. 5.

Tout tiers qui se prévaut de sa qualité de cessionnaire des droits, privilèges ou actions du vendeur ou du bailleur est tenu à l'égard du preneur de tous les engagements et devoirs de son cédant.

Art. 6.

La majoration de prix dont il est question à l'article 4, alinéa e), ne peut dépasser en tout un demi pour cent du prix au comptant par mois de la durée du crédit ou de la location et ne peut dépasser dix pour cent de ce prix au total quelle que soit la durée du crédit ou de la location, sauf majoration ou minoration de ces taux par arrêté royal pour toutes ou certaines catégories d'archives.

De koper moet, zonder kosten, in het bezit van een origineel van de overeenkomst worden gesteld, ten laatste op de dag van de levering van de zaak welke het voorwerp er van uitmaakt.

Art. 3.

Geen bedrag mag worden geïnd als voorschot, noch als handpenningen, noch om welke andere reden ook, vóór het verlijden van de overeenkomst betreffende de verkoop op afbetaling of huurkoop.

Overtreding van dit verbod wordt gestraft met geldboete van zes en twintig frank tot drieduizend frank.

Art. 4.

De akten van de overeenkomst betreffende verkoop op afbetaling of huurkoop moeten onderstaande gegevens uitdrukkelijk vermelden :

a) juiste beschrijving van de verkochte of verhuurde zaak;

b) juiste aanduiding van de hoeveelheid;

c) juiste aanduiding van de kwaliteit en van de duur van de waarborg, die niet korter mag zijn dan één maand na de levering;

d) eenheidsprijs en gezamenlijke verkoopprijs bij gereede betaling;

e) de prijsverhoging die voor alle krediet-, financierings- of huurkosten, de bijkomende kosten of om het even welke vergoedingen inbegrepen, wordt toegepast; zij moet tevens in een enig en gezamenlijk percentage en in absolute waarde worden uitgedrukt;

f) de verkoopprijs op afbetaling of de gezamenlijke huurprijs die uit de toepassing van de bij lit. e) bepaalde verhoging voortvloeit;

g) het bedrag van het voorschot in geval van koopcontract, of het bedrag van de waarborg in geval van huurkoop, dat ten minste 10 t. h. moet belopen van de prijs bij gereede betaling van de verkochte of verhuurde zaak, behoudens verhoging of verlaging van dat bedrag bij Koninklijk besluit voor alle voorwerpen of waren, of slechts voor sommige categorieën;

h) het aantal, het bedrag en de data van de vervalltermijnen van de gestelde maandelijksse betalingen;

i) de plaats van betaling;

j) het eventueel beding van voorbehoud van eigendom, waarvan de bewoordingen in de tekst moeten worden onderstreept;

k) de eventuele bedingen van afstand of van delegatie van betalingen of van om het even welke bedragen, welke bedingen voluit en eigenhandig moeten worden geschreven door hen die ze aangaan;

l) ingeval de financiering gepaard gaat met accept van wissels: het aantal, het bedrag en de vervaldagen er van;

m) de vermelding er van, dat de overeenkomst verplicht onder de toepassing van de bepalingen van deze wet valt.

Art. 5.

Elke derde die zich beroept op zijn hoedanigheid van overnemer der rechten, voorrechten of vorderingen van de verkoper of van de verhuurder, is ten aanzien van de koper gehouden tot al de verbintenissen en verplichtingen van zijn overdrager.

Art. 6.

De bij artikel 4, lit. e), bedoelde prijsverhoging mag in het geheel één half ten honderd niet te boven gaan van de prijs bij gereede betaling per maand van de duur van het krediet of van de huur, noch tien ten honderd van die gezamenlijke prijs, welke ook de duur van het krediet of van de huur zij, behoudens verhoging of verlaging van die bedragen bij Koninklijk besluit voor alle of sommige categorieën van artikelen.

Art. 7.

La clause de réserve de propriété n'est pas permise pour les biens consommables.

Art. 8.

Les sommes non payées à l'échéance ne peuvent porter intérêt à un taux supérieur au taux légal en matière commerciale.

Art. 9.

Le preneur ne perd pas le bénéfice des termes accordés et la résolution de la vente ne peut pas être prononcée contre lui si le preneur n'est pas en défaut de paiement d'au moins deux échéances qui se suivent.

Art. 10.

La restitution de la chose formant l'objet du contrat de vente à crédit ou de location-vente ne peut avoir lieu qu'en vertu d'un accord postérieur au contrat originaire ou d'une décision de justice.

Si la restitution est exigée par le vendeur ou par le bailleur, le preneur a droit au remboursement du montant des paiements qu'il a effectués, sous déduction de la somme représentant la diminution de la valeur marchande de la chose.

Art. 11.

Toute clause relative à la cession ou délégation de rémunérations ou de sommes généralement quelconques est, préalablement à toute mise à exécution, subordonnée à l'homologation du juge de paix saisi par une requête du vendeur ou du bailleur ou de leur cessionnaire. Le juge vérifie si la convention invoquée est valable au vu de la loi et, dans l'affirmative, il homologue la cession ou délégation en l'appointant au bas de la requête.

Cet appointement qui a lieu tant en présence qu'en l'absence du preneur dûment appelé par lettre recommandée à la poste se fait sans frais.

Le juge peut homologuer la cession ou délégation en limitant les effets de celle-ci à un montant inférieur à la quotité cessible, en ayant égard à la situation des parties; il peut aussi accorder un délai de grâce pour la mise à exécution de la clause de cession ou de délégation, même réduite en son montant.

L'appel en comparution aux fins d'homologation a lieu dans la huitaine de la requête.

Le juge de paix est compétent aux fins de l'application des dispositions du présent article quelle que soit la valeur du litige et en dernier ressort.

Art. 12.

Toutes contestations relatives à l'exécution des contrats régis par la présente loi sont portées devant la juridiction compétente dans le ressort de laquelle se trouve le domicile du preneur.

Art. 13.

Les dispositions de la présente loi sont d'ordre public.

5 décembre 1950.

Art. 7.

Het beding van voorbehoud van eigendom wordt niet toegelaten voor de verbruikbare zaken.

Art. 8.

De bedragen die op de vervaldag niet zijn betaald mogen geen hogere interest opbrengen dan de wettelijke interest in handelszaken.

Art. 9.

De koper verliest het voordeel niet van de toegestane termijnen en de ontbinding van de verkoop kan tegen hem niet worden uitgesproken, ingeval de koper niet in gebreke van betaling is van ten minste twee opeenvolgende termijnen.

Art. 10.

De teruggave van de zaak die het voorwerp uitmaakt van het contract verkoop op afbetaling of huurkoop, kan slechts geschieden op grond van een overeenkomst welke na de oorspronkelijke overeenkomst wordt gesloten, of van een rechterlijke beslissing.

Ingeval de teruggave van de zaak door de verkoper of verhuurder wordt gevorderd, heeft de koper recht op terugbetaling van het bedrag van de door hem verrichte betalingen na aftrek van het bedrag dat de vermindering van de handelswaarde van de zaak vertegenwoordigt.

Art. 11.

Elk beding betreffende de afstand of de delegatie van betalingen of van om het even welke bedragen is vóór elke tenuitvoerlegging afhankelijk van de homologatie door de vrederechter bij wie de aangelegenheid aanhangig wordt gemaakt bij verzoekschrift van de verkoper of huurder of van hun overnemer. De rechter gaat na of de ingeroepen overeenkomst geldig is naar de wet en, zo ja, homologeert hij de afstand of de overdracht door beschikking onderaan het verzoekschrift.

Die beschikking geschiedt zowel in tegenwoordigheid als bij verstek van de door ter post aangetekende brief behoorlijk opgeroepen koper, en zij geschiedt zonder kosten.

De rechter kan de afstand of de delegatie homologeren en tevens de uitwerking er van beperken tot een lager bedrag dan het afstaanbaar gedeelte, met inachtneming van de toestand van partijen; de rechter kan ook uitstel verlenen voor de tenuitvoerlegging van dusdanig beding, zelfs indien hij het bedrag van de afstand of delegatie verlaagd heeft.

De dagvaarding met het oog op de homologatie geschiedt binnen acht dagen na het verzoekschrift.

De vrederechter is bevoegd om de bepalingen van dit artikel in laatste aanleg toe te passen, welke ook het bedrag van het geschil zij.

Art. 12.

Alle geschillen in zake uitvoering van de overeenkomsten waarop deze wet toepasselijk is, worden aanhangig gemaakt vóór de rechtbank welke bevoegd is voor het gebied waarin de koper zijn woonplaats heeft.

Art. 13.

De bepalingen van deze wet hebben een dringend karakter.

5 December 1950.

E. DEMUYTER,
R. DE KINDER.